

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-571/16

Nikolay Kantarev
κατά
Balgarska Narodna Banka

[αίτηση του Administrativen sad Varna για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή – Συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων – Οδηγία 94/19/ΕΚ – Άρθρο 1, σημείο 3, στοιχείο i – Άρθρο 10, παράγραφος 1 – Έννοια της “μη διαθέσιμης καταθέσεως” – Ευθύνη κράτους μέλους για ζημίες που προκαλούνται στους ιδιώτες λόγω παραβίασεως του δικαίου της Ένωσης – Κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης – Δικονομική αυτονομία των κρατών μελών – Αρχή της καλόπιστης συνεργασίας – Άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ – Αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 4ης Οκτωβρίου 2018

1. Προδικαστικά ερωτήματα – Παραδεκτό – Όρια – Υποθετικά ερωτήματα υποβαλλόμενα σε πλαίσιο που αποκλείει τη δυνατότητα να δοθεί χρήσιμη απάντηση

(Άρθρο 267 ΣΛΕΕ)

2. Ελευθερία εγκαταστάσεως – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Πιστωτικά ιδρύματα – Σύστημα εγγυήσεως των καταθέσεων – Οδηγία 94/19 – Μη διαθεσιμότητα καταθέσεως – Εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά τη διαπίστωση της εν λόγω μη διαθεσιμότητας από την αφερεγγυότητα του πιστωτικού ιδρύματος και από την ανάκληση της τραπεζικής αδείας του ιδρύματος αυτού – Δεν επιτρέπεται – Παρέκκλιση από τις προθεσμίες που προβλέπονται για τη διαπίστωση της μη διαθεσιμότητας των καταθέσεων και για την επιστροφή τους – Δεν επιτρέπεται

(Οδηγία 94/19 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14, άρθρα 1, σημείο 3, και 10 § 1)

3. Ελευθερία εγκαταστάσεως – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Πιστωτικά ιδρύματα – Σύστημα εγγυήσεως των καταθέσεων – Οδηγία 94/19 – Μη διαθεσιμότητα καταθέσεως – Διαπίστωση με ρητή πράξη της αρμόδιας εθνικής αρχής

(Οδηγία 94/19 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14, άρθρο 1, σημείο 3, στοιχείο i)

4. *Ελευθερία εγκαταστάσεως – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Πιστωτικά ιδρύματα – Σύστημα εγγυήσεως των καταθέσεων – Οδηγία 94/19 – Μη διαθεσιμότητα καταθέσεως – Εξάρτηση της διαπιστώσεως της εν λόγω μη διαθεσιμότητας από προηγούμενο αίτημα αναλήψεως των κεφαλαίων – Δεν επιτρέπεται*

(Οδηγία 94/19 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14, άρθρο 1, σημείο 3, στοιχείο i)

5. *Ελευθερία εγκαταστάσεως – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Πιστωτικά ιδρύματα – Σύστημα εγγυήσεως των καταθέσεων – Οδηγία 94/19 – Δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών – Άρθρο 1, σημείο 3, στοιχείο i – Προσβολή από κράτος μέλος – Υποχρέωση αποκαταστάσεως της ζημίας που προκλήθηκε στους ιδιώτες – Προϋποθέσεις – Κατάφωρη παράβαση – Αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παραβάσεως αυτής και της ζημίας – Επαλήθευση από το εθνικό δικαστήριο*

(Οδηγία 94/19 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14, άρθρο 1, σημείο 3, στοιχείο i)

6. *Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών – Προσβολή από κράτος μέλος – Υποχρέωση αποκαταστάσεως της ζημίας που προκλήθηκε στους ιδιώτες – Τρόπος αποκαταστάσεως – Εφαρμογή του εθνικού δικαίου – Τήρηση των αρχών της αποτελεσματικότητας και της ισοδυναμίας – Εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει δύο διαφορετικά και υποκείμενα σε διαφορετικές προϋποθέσεις ένδικα βοηθήματα – Εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά το δικαίωμα αποζημιώσεως από την υποχρέωση της αποδείξεως της υπάρξεως πταίσματος – Εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει την καταβολή ενός πάγιου τέλους ή ενός τέλους αναλογικού προς την αξία του αντικειμένου της διαφοράς – Εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά το δικαίωμα αποζημιώσεως από την προηγούμενη ακύρωση της διοικητικής πράξεως που αποτέλεσε την αιτία της ζημίας – Επιτρέπεται – Προϋποθέσεις – Εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά το δικαίωμα αποζημιώσεως από την πρόσθετη προϋπόθεση της υπάρξεως προθέσεως εκ μέρους της εθνικής αρχής προς πρόκληση της ζημίας – Δεν επιτρέπεται*

(Άρθρο 4 § 3 ΣΕΕ)

1. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 42-45)

2. Το άρθρο 1, σημείο 3, και το άρθρο 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2009, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται, αφενός, σε εθνική νομοθεσία κατά την οποία η διαπίστωση της μη διαθεσιμότητας των καταθέσεων εξαρτάται από την αφερεγγυότητα του πιστωτικού ιδρύματος και από την ανάκληση της τραπεζικής αδείας του ιδρύματος αυτού και, αφετέρου, στην αναγνώριση παρεκκλίσεως από τις προθεσμίες που προβλέπονται, από τις ως άνω διατάξεις, για τη διαπίστωση της μη διαθεσιμότητας των καταθέσεων και για την επιστροφή τους, με το αιτιολογικό ότι είναι αναγκαίο να τεθεί το πιστωτικό ίδρυμα υπό καθεστώς ειδικής εποπτείας.

(βλ. σκέψη 69, διατακτ. 1)

3. Το άρθρο 1, σημείο 3, στοιχείο i, της οδηγίας 94/19, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14, έχει την έννοια ότι η μη διαθεσιμότητα των καταθέσεων, κατά τη διάταξη αυτή, πρέπει να διαπιστώνεται με ρητή πράξη της αρμόδιας εθνικής αρχής και δεν μπορεί να συνάγεται από άλλες

πράξεις, όπως είναι η απόφαση της Balgarska Narodna Banka (Εθνικής Τράπεζας της Βουλγαρίας) να τεθεί η Korporativna Targovska Banka υπό καθεστώς ειδικής εποπτείας, ούτε να τεκμαίρεται από περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης.

(βλ. σκέψη 78, διατακτ. 2)

4. Το άρθρο 1, σημείο 3, στοιχείο i, της οδηγίας 94/19, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14, έχει την έννοια ότι η διαπίστωση της μη διαθεσιμότητας τραπεζικής καταθέσεως, κατά τη διάταξη αυτή, δεν μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ο δικαιούχος της καταθέσεως αυτής να έχει προηγουμένως υποβάλει, στο οικείο πιστωτικό ίδρυμα, αίτημα αναλήψεως των κεφαλαίων του το οποίο δεν τελεσφόρησε.

(βλ. σκέψη 87, διατακτ. 3)

5. Το άρθρο 1, σημείο 3, στοιχείο i, της οδηγίας 94/19, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14, έχει άμεσο αποτέλεσμα και συνιστά κανόνα δικαίου που αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων σε ιδιώτες δυνάμει των οποίων οι καταθέτες έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν αγωγή με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από την εκπρόθεσμη επιστροφή των καταθέσεων. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, αφενός, εάν η παράλειψη να διαπιστωθεί η μη διαθεσιμότητα των καταθέσεων εντός της προθεσμίας των πέντε εργάσιμων ημερών που προβλέπει η εν λόγω διάταξη, παρά το γεγονός ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις που σαφώς καθορίζονται σε αυτήν, αποτελεί, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, κατάφωρη παραβίαση, κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, και, αφετέρου, εάν υφίσταται άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παραβιάσεως αυτής και της ζημίας που υπέστη ένας καταθέτης, όπως ο Nikolay Kantarev.

(βλ. σκέψη 117, διατακτ. 4)

6. Το άρθρο 4 παράγραφος 3, ΣΕΕ καθώς και οι αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, ελλείψει ειδικής διαδικασίας στη Βουλγαρία προκειμένου να στοιχειοθετηθεί ευθύνη αυτού του κράτους μέλους για τις ζημίες που προκαλούνται λόγω παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης από εθνική αρχή:

- δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει δύο διαφορετικά ένδικα βοηθήματα εμπύπτοντα στην αρμοδιότητα διαφορετικών δικαστηρίων και υποκειμένα σε διαφορετικές προϋποθέσεις, υπό την προϋπόθεση ότι το αιτούν δικαστήριο καθορίζει εάν, υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, πρέπει να στοιχειοθετηθεί ευθύνη μιας εθνικής αρχής όπως είναι η Εθνική Τράπεζα της Βουλγαρίας βάσει του *Zakon za otgovornostta na darzhavata i obshtinite za vredi* (νόμου περί αστικής ευθύνης του Δημοσίου για τις προκληθείσες ζημίες) ή βάσει του *Zakon za zadalzheniata i dogovorite* (νόμου περί ενοχικών σχέσεων και συμβάσεων) και ότι το καθένα από τα δύο ένδικα βοηθήματα συνάδει προς τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας·
- αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά το δικαίωμα των ιδιωτών να ζητήσουν αποζημίωση από την πρόσθετη προϋπόθεση της υπάρξεως προθέσεως εκ μέρους της εθνικής αρχής προς πρόκληση της ζημίας·
- δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά το δικαίωμα των ιδιωτών να ζητήσουν αποζημίωση από την υποχρέωση του ιδιώτη να αποδείξει την ύπαρξη πταίσματος, υπό την προϋπόθεση ότι η έννοια του «πταίσματος» δεν βαίνει πέραν της εννοίας της «κατάφωρης παραβιάσεως», πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει·
- δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει την καταβολή ενός πάγιου τέλους ή ενός τέλους αναλογικού προς την αξία του αντικειμένου της διαφοράς, υπό την προϋπόθεση ότι η καταβολή ενός πάγιου τέλους ή ενός τέλους αναλογικού προς την αξία του αντικειμένου της διαφοράς δεν αντιβαίνει στην αρχή της αποτελεσματικότητας, λαμβανομένου υπόψη του ύψους

και της σημασίας του τέλους, του αν ενδεχομένως συνιστά ή όχι ανυπέβλητο εμπόδιο στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, του υποχρεωτικού χαρακτήρα του καθώς και των δυνατοτήτων απαλλαγής από αυτό, ζητήματα τα οποία εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, και

- δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά το δικαίωμα των ιδιωτών να ζητήσουν αποζημίωση από την προηγούμενη ακύρωση της διοικητικής πράξεως που αποτέλεσε την αιτία της ζημίας, υπό την προϋπόθεση ότι είναι εύλογη η επιβολή της απαιτήσεως αυτής στον ζημιωθέντα, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει.

(βλ. σκέψη 147, διατακτ. 5)